

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра загальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК16 «Психотерапія у роботі з сексуальністю»

Освітня програма другий (магістерський) освітній рівень

Спеціальність **053 «Психологія»**

Галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ___ 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психотерапія у роботі з сексуальністю
Викладач (-і)	Федик Оксана Василівна
Контактний телефон викладача	596066
Е-mail викладача	oksana.fedyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна /заочна
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/2432
Консультації	відповідно до графіку
2. Анотація до курсу	
<p>Програма курсу «Психотерапія у роботі з сексуальністю» передбачає оволодіння студентами базових знань з проблем сексуальності людини і сексуальних відносин між людьми, методами дослідження чоловічої і жіночої сексуальності. Психотерапія у роботі з сексуальністю не лише виконує прямі функції (лікувальну, профілактичну, реабілітаційну), а й сприяє загальному розвитку особистості за рахунок удосконалення самоусвідомлення та подолання внутрішніх і міжособистісних конфліктів, виробленню адекватних поведінкових і емоційних реакцій на зовнішні подразники, кращому розумінню інших людей, формуванню сексуальної культури, установок і цінностей на основі сучасних наукових знань з психології сексуальності, які дадуть можливість зберегти своє сексуальне і репродуктивне здоров'я, розуміти сексуально обумовлені особливості поведінки людей, розпізнавати сексуальні дисфункції і девіації. Студенти ознайомляться з основними методами профілактики, діагностики та терапії сексуальних порушень.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу: ознайомлення студентів із закономірностями та основними етапами психосексуального розвитку людини, становленням статевої самосвідомості, статевої поведінки, психосексуальної орієнтації, а також поняття "статевої конституції", етапами копулятивного циклу, особливостями чоловічої та жіночої сексуальності, здійснити аналіз порушень статевої функції та сексуальні перверзії у чоловіків та жінок. Психотерапевтична</p>	

діяльність — це різновид міжособистісного спілкування, а взаємини терапевта і клієнта у більшості випадків вважається провідним засобом психотерапевтичного впливу. Студентам пропонується розглянути сучасні методи психотерапії у роботі з сексуальністю.

Цілі курсу: забезпечувати реалізацію системного підходу до висвітлення соціокультурних та психологічних аспектів сексуальності, психологічних закономірностей сексуальної поведінки, озброїти студентів знаннями з проблем вікових особливостей сексуальної поведінки, психології подружнього статевого життя, психології статевих розладів, сприяння процесу індивідуації, особистісного зростання. Ознайомлювати студентів з особливостями врахування соціокультурних та психологічних аспектів сексуальності у роботі психолога із клієнтами. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для покращення результатів роботи з сексуальністю.

4. Результати навчання (компетентності)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11 Здатність до самоосвіти та саморозвитку.

СК 4. Здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК 5. Організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК 7. Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 9. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК 11. Здатність створювати, організовувати та реалізовувати різноманітні способи психологічного супроводу на етапах профілактики, лікування, та реабілітації.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР12. Застосовувати відповідну наукову інформацію щодо вирішення проблем профілактики, збереження, відновлення здоров'я та реабілітації та оцінювати її за критеріями адекватності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/4
самостійна робота	60/80

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

2	Клінічна та реабілітаційна психологія	1 магістерський	вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Сексологія як міждисциплінарна галузь наукового знання. Місце сексології у системі наук. Міфи про сексуальність	Лекція	1.Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с. 2.Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.- 312 3.Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник.- К.:Академвидав,2009.-304	2 Проаналізуйте основні міждисциплінарні зв'язки сексології.	5 б – за підготовку презентацію повідомлення	На протязі семестру
2.Методи дослідження сексуальності. Актуальність сексологічних досліджень. Етичні дослідження сексуальності Діагностичні вправи для роботи з темою сексуальності. Техніки: "Образ тілесності від батьків", "Мандала моєї сексуальності", "Я - страва", "Автостоп".	Лекція/семинар	1.Питлюк-Смеречинська О. Психологія сексуальності [електронний ресурс]навчальний посібник К: Університет «Україна», 2010. – 80 с. 2.Сексуальна адаптація та її рівні. Терапія та профілактика сексуальних розладів. /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, 10 с. 3.Сексопатологія. Національний підручник / Під ред.. Є.В.Кришталь, Б.М. Ворник. 2012. – 925 с.	2/2 Охарактеризуйте недоліки методів дослідження у сексології.	5 б. вибірково, під час опитування на семінарі;	На протязі семестру
3.Психотерапія як професійна діяльність. Психотерапія як наука і як мистецтво. Моделі психотерапії.	Лекція	1.Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. /Н.В.Каліна. – К.: Академвидав, 2010. 2.Діденко С.В., Козлова О.С.Психологія сексуальності: Підручник.- К.:Академвидав,2009.-304 с. 3. Кривоніс Т.Г. Основи особистісної психотерапії. Навчально-методичний посібник. – К.: Видавничий дім „Слово”, 2011. – 192 с.	2 Опрацюйте основну літературу та підготуйте повідомлення на тему «Психотерапія у сучасному світі» Дайте загальну характеристику моделям	5 б – за підготовку презентацію повідомлення	На протязі семестру

<p>4.Сексуальні розлади. Основні сексуальні розлади у чоловіків та жінок. Психогенні сексуальні розлади. Сучасні методи психологічної корекції сексуальних проблем: Характеристика методів: раціональна психотерапія; гіпнотерапія, функціональний тренінг; аутогенний тренінг; систематична десенсибілізація; тренінг м'язів тазового дна, аутостимуляційний тренінг;сексотерапія.</p>	<p>Лекція/ семінар</p>	<p>1.Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с. 2. Психологія сексуальності [Електронний ресурс] / О. Д. Питлюк-Смеречинська ; Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». - К.: [б. в.], 2010. - 80 с. 3.Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник.- К.:Академвидав,2009.-304 с. 4.Питлюк-Смеречинська О. Сексуальна орієнтація як складова ідентичності жінок / О. Д. Питлюк-Смеречинська // Проблеми загальної та педагогічної психології : Зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАН України / За ред. С. Д. Максименка. – Т. XIV. – част. 5. – К., 2012. – С. 132-140.</p>	<p>психотерапії. 2/2 Дати характеристику сучасним методам психологічної корекції сексуальних проблем.</p>	<p>5 б. опитування на семінарі; 5 б – за підготовку презентацію повідомлення</p>	<p>На протязі семестру</p>
<p>5.Психологічні аспекти сексуальності. Психотерапевтичні підходи в терапії вторинних сексуальних розладів: Психоаналітична концепція в роботі з сексуальними проблемами.</p>	<p>Лекція</p>	<p>1.Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312 2.Седих К.В. Психологія сім'ї:навч.посіб./К.В.Седих.- К.: ВЦ»Академія»,2015.-192 с 3.Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай ,2019. – 159 с.</p>	<p>2 Розкрити психологічні аспекти сексуальності чоловіка та жінки.</p>	<p>5 б – за підготовку презентацію повідомлення</p>	<p>На протязі семестру</p>

<p>6.Основні принципи класифікації розладів у сексології. МКХ-10. Розлади складових копулятивного циклу за Г. С. Васильченком. Розлади статевого потягу (лібідо). Розлади скерованості потягу. Розлади статевої ідентифікації. Когнітивно-поведінковий підхід в терапії сексуальних розладів.</p>	<p>Семинар</p>	<p>1.Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312 2.Кришталь В.В. Сексуальная гармония супружеской пары. Харьков, НПФ "Велес", 1996. - 160 с. 3.Ворнік Б. М. Сексологія і сексопатологія: Підручник. Б.М.Ворнік - друге вид-во переробл. і доповн.-К.:ВСВ-«Медицина», 2023.-631 с. 4.Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай ,2019. – 159 с.</p>	<p>2 Охарактеризувати основні принципи класифікації розладів у сексології.</p>	<p>5 б. опитування на семінарі; 5 б – за підготовку і презентацію повідомлення</p>	<p>На протязі семестру</p>
<p>7.Поняття статі та статево-рольових стереотипів. Поняття сексуальних дисфункцій. Розлади статевого потягу (лібідо). Розлади скерованості потягу. Розлади статевої ідентифікації. Короткострокова подружня терапія у контексті теорії об'єктних відносин</p>	<p>Семинар</p>	<p>1.Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с 2.Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312 3. Чуприков А. П., ЦуприкБ. М.Сексологія:нормальна та кримінальна. — К., 2003. — 288 с. 4.Саричев Я.В., Устенко Р.Л., Сонник Є.Г. Сексуальні девіації. Судова сексологія (для студентів вищих медичних навчальних закладів), Полтава, 2018 – 144 с.</p>	<p>2 Розкрити етапи формування статі. Охарактеризувати етапи психосексуального розвитку.</p>	<p>5 б. опитування на семінарі; 5 б – за підготовку і презентацію повідомлення</p>	<p>На протязі семестру</p>

<p>8. Сексуальна норма і патологія. Статева конституція чоловіка і жінки. Типи сексуального темпераменту. Сексуальний сценарій. Поняття життєвого і сексуального сценарію</p>	<p>Лекція/семинар</p>	<p>1. Смахтіна Н. Індивідуально-психологічні особливості жіночої сексуальності: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01. Харків, 2010. 202 с. 2. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.: Арістей, 2003. – 312 с. 3. Гупаловська, В. (2023). Дезадаптивні сексуальні сценарії осіб з інвалідністю. Scientific Collection «InterConf+», (39(179)), 230–236. https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.11.2023.026 4. Нормальна та кримінальна сексологія: підруч. Для студ. вищ. навч. закл./ А. П. Чуприков, Б. М. Цуприк. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 252 с.</p>	<p>2/2 Дати характеристику індивідуальній і партнерській нормі. Підготувати мінілекцію для підлітків з даної теми. Охарактеризувати типи сексуального сценарію</p>	<p>5 б. опитування на семінарі; 5 б – за підготовку і презентацію повідомлення</p>	<p>На протязі семестру</p>
<p>9. Модель терапії сексуальних проблем в гештальт підході. Гештальт-підхід та його переваги для роботи з сексуальними проблемами. Терапевтичне мислення гештальт-терапевта у роботі з сексологічним запитом</p>	<p>Семинар</p>	<p>1. Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л. Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198 с. 2. Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» / Редагування та упорядкування О. В. Федик. – Івано-Франківськ: Плай, 2019. – 159 с. 3. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.: Арістей, 2003. – 312 с.</p>	<p>2 Феномен сексуальності очима гештальт-терапевта та клієнта</p>	<p>20 б. контроль на роботі</p>	<p>На протязі семестру</p>
<p>10. Сексуальне здоров'я. Можливості застосування методик з різних психотерапевтичних напрямків в</p>	<p>Семинар</p>	<p>1. Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» / Редагування та упорядкування О. В. Федик. – Івано-Франківськ: Плай, 2019. –</p>	<p>2 Дати характеристику чотирьох факторній концепції сексуально</p>	<p>5 б. вибірковий опитування на семінарі;</p>	<p>На протязі семестру</p>

<p>клінічній практиці. Робота з сексуальністю в клієнт-центрованій психотерапії. Тілесно-орієнтована психотерапія в роботі з сексуальністю. Інтегративний підхід в сексологічній практиці. Позитивна психотерапія у роботі з сексуальністю.</p>		<p>159 с. 2.Гордієнко-Митрофанова І. Позитивна психотерапія : навч. посіб. з психотерапевт. практик розвитку усвідомленої стресостійкості / І. Гордієнко-Митрофанова, Д. Гоголь — Електрон. дан. — Київ : ГО «МНГ», 2022. — 221 с 3.Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник.- К.:Академвидав,2009.-304</p>	<p>го здоров'я. Розкрити механізми психологічного захисту.</p>		
<p>11.Терапія сексуальних розладів. Модифікації секс-терапії. Секс-коучінг. Фізіотерапевтичні методики. Психопрофілактика порушень сексуального здоров'я. Система та принципи психопрофілактики.</p>	<p>Семинар</p>	<p>1.Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с. 2. Саричев Я.В., Устенко Р.Л., Сонник Є.Г. Сексуальні девіації. Судова сексологія (для студентів вищих медичних навчальних закладів), Полтава, 2018 – 144 с.</p>	<p>2 Розкрити основні принципи терапії сексуальних розладів.</p>	<p>10 б. самостійна робота;</p>	<p>На протязі семестру</p>
<p>12.Статеве виховання та сексуальна просвіта. Основні принципи статевого виховання та їх характеристика Основні методи та прийоми статевого виховання. Сексуальна просвіта: коли починати та які теми порушувати</p>	<p>Семинар</p>	<p>1. <u>Олійник Л. М.</u> Статеве виховання [Текст] : навч. посіб. для студ. ВНЗ напряму "Початкова освіта" з питань здійснення статевого виховання дітей від народження до юнацького віку / Л. М. Олійник. - Миколаїв : Прінт-Експрес, 2010. - 112 с. 2.Формування сексуальної культури молоді / [Балакірева О.М., Галустьян Ю.М., Корегін О.Я. та ін.] – К. : Державний інститут проблем сім'ї та молоді, Український ін-т соціальних</p>	<p>2 Скласти програму статевого виховання різних категорій населення</p>	<p>5 б. опитування на семінарі; 5 б – за підготовку додаткової інформації</p>	<p>На протязі семестру</p>

		досліджень, 2004. – 132 с. 3.КравецьВП.Підготовка учнівської молоді до сімейного життя в Україні ХХІ століття: стан, тенденції, шляхи вдосконалення [Текст] : [монографія] / Володимир Кравець ; [Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка]. - Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. - 583 с			
--	--	---	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання поточної навчальної діяльності. У процесі вивчення дисципліни використовуються такі види контролю: Початковий контроль студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку теоретичного матеріалу, методом фронтального усного опитування. Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях і включає якість засвоєного матеріалу, що охоплюється темою практичного заняття, а також сумлінністю студента в роботі на практичних заняттях. Проміжний контроль проводиться в письмовій формі (самостійна та контрольна робота). Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Оцінки з дисципліни виставляються з урахуванням поточних оцінок та підсумкової оцінки. Максимальна кількість балів при вивченні дисципліни 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Письмової (контрольна) робота студента базується на основних питаннях лекційного курсу та питаннях винесених на самостійне опрацювання. Питання повинні бути розкриті на достатньому рівні.
Семінарські заняття	Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни з проблем сексуальності людини і сексуальних відносин між людьми, методами дослідження чоловічої і жіночої сексуальності, формувати сексуальну культуру, установки і цінності на основі сучасних наукових знань з психології сексуальності, які дадуть можливість зберегти своє сексуальне і репродуктивне здоров'я, а також вміння застосовувати на практиці психотерапевтичні методики у роботі з сексуальністю.
Умови допуску до підсумкового контролю	Для допуску до підсумкового контролю (залік) студент повинен мати оцінки (відмінну/добру/задовільну) на семінарських заняттях – мінімум 10 балів; отримати мінімальний задовільний бал за самостійну роботу - мінімум 10 балів, отримати мінімальний задовільний бал за написання контрольної роботи – мінімум 20 балів, а також засвоїти матеріали, що винесені на самостійне опрацювання – мінімум 10 балів. Мінімальний сумарний бал для допуску до підсумкового контролю з дисципліни – 50 балів.

7. Політика курсу

Політика курсу «Психотерапія у роботі з сексуальністю» передбачає відвідування лекційних та семінарських занять, передачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, що слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, підготувати презентацію, написати самостійну роботу у письмовій формі). У випадку невиконання навчального плану з дисципліни або незадовільної оцінки на заліку студент має можливість передати заліку за талоном №2, у разі незадовільної оцінки пропонується

перездача за талоном №3 з комісією. Якщо спроби не дали позитивного результату, викладач пропонує студентові повторне вивчення дисципліни.

8. Рекомендована література

1. Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с.
2. Буртянский Д.Л. Сексуальная дисгармония супружеской пары и ее коррекция: Учеб. Пособие для врачей / Д.Л. Буртянский, В.В. Кришталь. – Х.: УИУВ МЗ СССР, 1982.
3. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312 с.
4. Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник.- К.:Академвидав,2009.- 304 с.
5. Кришталь В.В., Григорян С.Р. Сексология в 4 частях. – Харьков: Академия сексологических исследований , 1999. – 1152 с.
6. Справочник по сексологии, сексопатологии и андрологии/ под. ред.. А.В. Люлько. – К.: Здоров’я 1994/-240 с.
7. Статеве виховання. Навчальний посібник з питань здійснення статевого виховання дітей від народження до юнацького віку. – Миколаїв: «Прінт-Експрес», 2010; Доступно за посиланням: <http://www.refmaniya.org.ua/psycholog-ya/shlyachi-ta-prinsipii-zdysnennya-statevogo-vichovannya>
8. Статеві розлади. Под ред. Й.М.Аптера, Київ, “Здоров’я”, 1974, – 376 с.
9. Формування сексуальної культури молоді / [Балакірева О.М., Галустян Ю.М., Корегін О.Я. та ін.] – К. : Державний інститут проблем сім’ї та молоді, Український ін-т соціальних досліджень, 2004. – 132 с.
10. Предмет та завдання медичної сексології. Історія становлення і розвитку медичної сексології. Сексуальне здоров’я. /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, -10 с.
11. Сексопатологія (сексологія): підручник (ВНЗ IV р. а.) / Є.В. Кришталь, Б.М. Ворнік., 2014. – Харків: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 544 с.
12. Сексопатологія (чоловіків та жінок) /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013,- 25 с.
13. Сексуальна адаптація та її рівні. Терапія та профілактика сексуальних розладів. /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, -10 с.
14. Становлення і формування сексуальності людини. Анатомо-фізіологічні основи сексуальності. Сексуальна гармонія. /Методичні вказівки / Кожина Г.М., Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, 14 с.
15. Статеве виховання. Навчальний посібник з питань здійснення статевого виховання дітей від народження до юнацького віку. – Миколаїв: «Прінт-Експрес», 2010; Доступно за посиланням:
16. Федик О.В. Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай ,2019. – 195 с. (Доповнене та перевидане).
17. Федик О.В. Теоретичний аналіз реабілітаційної роботи психолога з дітьми, що постраждали від сексуального насильства. Методологічні, теоретичні та практичні проблеми психологічної науки. Збірник статей учасників Першої Міжнародної наукової інтернет-конференції (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 17 квітня 2019 року)/Редактори-упорядники: М.Савчин, А.Зимянський.-Дрогобич: «Швидкодрук»,2019.- С. 229-237
18. Формування сексуальної культури молоді / [Балакірева О.М., Галустян Ю.М., Корегін О.Я. та ін.] – К. : Державний інститут проблем сім’ї та молоді, Український

- ін-т соціальних досліджень, 2004. – 132 с.
19. Carroll J. *Sexuality Now: Embracing Diversity*. 2 edition. — Thomson Wadsworth, 2006. — 745 p.
 20. Crooks R.L., Baur K. *Our Sexuality*. Wadsworth Publishing. 2010. — 704 p. <http://www.refmaniya.org.ua/psycholog-ya/shlyachi-ta-prinsipi-zdysnennya-statevogo-vichovannya>
 21. Fedyk O. Gender as an axiological Construct Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. Серія «Філософія». Івано-Франківськ. - 2018. - Вип.21. - С.101-107. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/6795>
 22. Fedyk O. Sexual culture of youth as a psychological problem. Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія.-Івано-Франківськ:Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імен Василя Стефаника», 2015.- Вип.20.-Ч.2.-С. 227-232
 23. Fedyk O. Modern Teenager (Highlander) and Sex. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University/ Volume 1, Number 2,3 – 2014. - P.60-64*
 24. Hupalovska V. CHAPTER 4. PERSON'S SEXUAL SCRIPTS IN THE CONTEXT OF HOME SEX EDUCATION. PERSONALITY IN SOCIETY: PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF ACTIVITY. Liha-Press. 2020. P. 5375. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-209-1/53-75> .
 25. Hupalovska V.A. Duchowost w seksualnosci czlowieka // Pedagogical and psychological science: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium : Collective monograph. Volume 2. Riga : Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2018.—P.87-103.Режимдоступу : http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25487/1/N_Dyka_V_Mykytenko_PPS_V2_IP_PO_UK.pdf
 26. McAnulty Richard D., Burnette M. Michele. *Sex and Sexuality*. Praeger Perspectives. 2006. — 982 p.

Викладач: Федик Оксана Василівна